

Muz 122

66

FEZÉRKAR FŐNÖKE 4. OSZTÁLY.

In. 4. vkf. 1942.

BIZALMAS!

9. sz.

A FOLYÓ HÁBORÚ TAPASZTALATAINAK ISMERTETÉSE

(ZÁRULT : 1942. III.)

AZ OROSZ PÁNCÉLOSOK ÉS HARCELJÁRÁSUK.
AZ OROSZ PÁNCÉLELHÁRÍTÁS.

ZHKA. TUD. KÖNYVTÁR

ARCHIVUM

Lélt. sz.: 645

Koll.

BUDAPEST

Attila-nyomda részvénytársaság

1942.

579

58.800/9. szám.

eln. 4. vkf. 1942.

BIZALMAS!

9. sz.

A FOLYÓ HÁBORÚ TAPASZTALATAINAK ISMERTETÉSE

(ZÁRULT : 1942. III.)

**AZ OROSZ PÁNCÉLOSOK ÉS HARCELJÁRÁSUK.
AZ OROSZ PÁNCÉLELHÁRÍTÁS.**

BUDAPEST

Attila-nyomda részvénytársaság

1942.

ZMKA. TUD. KÖNYVTÁR
ARCHIVUM
Lelt. sz.: 645

11,507 Attila-nyomda részvénytársaság Budapest
II. kerület, Szász Károly-utca 3-5. — Telefon: *150-080.
Igazgató: KULCSÁR ANDOR.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Előszó — — — — —	5
I. Az orosz páncélosok — — — — —	7
II. Az orosz páncélosok harceljárása és harcvezetése — —	10
III. Az orosz páncélelhárítás — — — — —	15

ELŐSZÓ.

A Keleti hadjárat kemény, téli időszakának vége van. A tavaszi olvadás és sártenger megszűntével új lámadásra indulunk. Döntő fontosságú lesz a harc páncélos erőkkel és ellenük.

A Szovjet-unió ellen viselt háborúban két erősen felszerelt ellenfél lépett egymással harcba. Mindkét fél katonái — ha egymástól teljesen eltérő erkölcsi erőkre támaszkodtak is — szívós, bátor harcosoknak bizonyultak.

Mindkét fél erős páncélos erőkkel rendelkezik s mindkettőnek kiváló mérnökei és nagy teljesítőképességű gyárai vannak. Ismeretes, hogy a Szovjet-unió páncélos erőkben eddig óriási veszteségeket szenvedett. De nem tételezhető fel, hogy a kemény téli időszak folyamán a nagyobb hadműveletekben beállott szünetet az orosz kihasználatlanul hagyta volna. Nem szabad tehát páncélos erőit lebecsülnünk, mert ha ipartelepeinek nagy része szét is van rombolva, vagy a kezünkbe került, az orosz ipar teljesítőképessége még mindig óriási, sőt még növelhető.

Ebben a füzetben foglalt rövid ismertetés *az orosz páncélos erőről, harcvezetésükről és harceljárásukról* szerzett megfigyeléseket és tapasztalatokat foglalja magában.

Ez az ismertetés tiszt kezébe való, nem szolgálhatja tehát a sajtó célját!

A tiszt ismerje az ellenség páncélosait, hogy veszélyességüket mérleghelhesse és a róluk szóló hamis jelentéseket helyesbítthesse.

Akadályozzunk meg minden könnyelmű optimizmust, de minden túlzásnak is vessünk gátat!

A legtöbb katona az ellenség fegyvereit jobbnak tartja a sajátjánál. Ez pedig nem igaz. Az 1941-es év bebizonyította, hogy a mi fegyvereink legalább olyan jók, mint ellenfeleinkéi és nem rosszabbak szövetségeseinkéinél sem.

Tisztnek nem szabad túlzásokba esnie! Az ő kötelessége, hogy embereit helyes ismeretei alapján felvilágosítsa. A ránk váró/küzdelem nehéz és áldozatos. Azért fel kell rá készülnünk. Ezt a háborút elveszítünk nem szabad, mert az egyenlő lenne tökéletes megsemmisülésünkkel.

1.

Az orosz páncélosok.

Németország hadbalépése nem engedett időt a Szovjetnek arra, hogy a finn háborúban szerzett, harckocsikra vonatkozó tapasztalatait hasznosíthassa. Így a K-i hadjáratban az orosz — új hk. típusokat is alkalmazva — megmutatta ugyan páncélos erőit veszedelmes erősségeiben, de gyengéiben is; mert páncélos erőit „gyermekbetegségeiben“ és kellően ki nem képzett személyzettel volt kénytelen harcbavetni.

Ebben a hadjáratban az orosz páncélosok tömegesen jelentek meg, legnagyobbbrészt gyenge páncélzattal és rosszul vezetve, de mindig lövegekkel felszerelten és bátran harcoltak. Alkalmaztak új hk. típusokat is, meglepő vastagságú páncélzattal és 15.2 cm-es lövegekkel is.

Valószínű, hogy a Szovjet-unió 1942 tavaszán is számottevő és igen jelentős pc. erőket fog harcbavetni.

Lássuk tehát, hogy milyen orosz hk. típusok megjelenésével számolhatunk?

A) *Még meglévő, jelentős számú elavult páncélos:**

1. Pc. gépkocsik (Ford) (192. oldal),
2. „T—37” úszó hk. (195. oldal),
3. „T—26” köz. hk. (200. oldal),
4. „B T” köz. hk. (198—199. oldal),
5. „T—28” nehéz hk. (202. oldal),
6. „T—35a” nehéz hk. (203. oldal).

A felsorolt típusok elavultnak tekinthetők, valószínű, hogy már nem is gyártják, de még számottevő készlet van belőlük.

Lényeg: Az egynél több toronnyal rendelkező orosz hk-knak inkább csak az erkölesi hatásuk nagy. Elavultak, páncéltörő fegyvereink páncélzatukat átütik. Nem így a korszerű egytornyúakét.

B) *Korszerű harckocsik:**

1. „T—60” könnyű (197. oldal),
2. „T—40” úszó hk. (196. oldal),
3. „T—34” nehéz hk. (201. oldal),
4. „KW—I” nehéz hk. (205. oldal),
5. „KW—II” nehéz hk. (206. oldal).

A páncélosok modern típusait szemlélve megállapíthatjuk, hogy az oroszok a harckocsi szerkesztésben meglepően rövid időn belül, igen figyelemreméltó színvonalat értek el. Főértékük az erős páncélzat (ki

---

* Az egyes típusok után zárójelben feltüntetett oldalszám „A szovjet haderő ismertetése” c. segédlet oldalszámát jelzi, ahol a kérdéses típus adatainak ismertetése és fényképe található.

váló acél), az igen hatóképes fegyverzet és egyes hk-knál lövéstechnikailag kiváló alak (T—34).

„T—34“ **nehéz hk-hoz:** A vörös haderő legkiválóbb hk. típusa. Hatékony fegyverzete, erős ferde páncélzata és nagy mozgékonyasága folytán igen komoly ellenfélnek számít.

Felismerhető: előlről ferde oldalfalairól, oldalról az 5 nagy lánckerékről, valamint hosszú lövegéről. („BT“ típussal összetéveszthető!)

A könnyű és közepes pct. fegyverek ellene csak korlátozott hatásra képesek.

Könnyű pct. fegyverek: legcélszerűbb, ha tűzüket egyik hernyóláncre összpontosítják, hogy a hk. mozgóképességét elveszítse. Nem igaz, hogy a hk. hernyólánc nélkül is tovább tud haladni.

Közepes pct. fegyverek (5 cm-től kezdve): első sorban a hernyóláncre tüzeljenek, majd a lövegeső alatt ferdén balra lévő (előlről nézve) gp. lőrésre. A ferde oldalfalakon lévő benzintartályok könnyen meggyújthatók.

Gp. sorozattűzzel: előlről a lövegeső alatt ferdén jobbra lévő 3 szögtükörrre tüzeljünk. Ha a hk. vezető a látóberendezést nem használhatja, vakká válik.

Közelharcban: a torony mögött a tetőlapon szita van (szellőztető berendezés), amely robbantással könnyen szétrombolható. Ugyanitt a hk. fel is gyújtható.

„KW—I“ **nehéz hk-hoz:** mozgóképessége rossz, azonban páncélzata és fegyverzete igen erős. 35 km-nél nagyobb sebességgel nem haladhat. A hk. vezető látási viszonyai elviselhetetlenül rosszak. A hidak nagy része a hk-t nem bírja el.

Leküzdése nehéz, mert a 75 mm-es, sőt javított példányokon a 100 mm-es páncélzatot kevés fegyver bírja átütni (kis távolságról az 5 cm-es pct. ágyú). Tanácsos egyik hernyóláncát összpontosított tűzzel

szétlőnünk, hogy legalább mozdulatlaná tegyük. Hátsó fedőlapján, az egész járómű szélességében, szitával fedett szellőztető nyílás van. Ha ezen keresztül lövünk, a hk. meggyújtható vagy felrobbantható. A tetőn a köralakú fedőlapok 30 mm vastagságúak. Ha ide felülről tüzelünk (pl. házból), a lövés igen eredményes.

„KW—II“ nehéz hk-hoz: felismerése a szekrényalakú nagy lövegtoronyról nem nehéz. Leküzdése: mint „KW—I“ típusnál.

A Szovjet-unió páncélosairól műszaki tekintetben összefoglalva megállapíthatjuk:

1. minden könnyű és régi nehéz (löbdtornyú) hk. páncélzata pct. fegyvereinkkel átüthető; csupán az új, nehéz (egytornyú) hk-knak van igen ellenálló páncélzatuk;

2. minden orosz hk. legfőbb fegyvere a löveg (4.5—7.62—15.2 cm űrmérettel);

3. a harekocsikból való figyelési lehetőség igen rossz;

4. mozgási tulajdonságok tekintetében az orosz hk-k saját páncélosainkkal szemben lényegesen alul maradnak.

II.

Az orosz páncélosok harcéljárása és harevezetése.

Az orosz páncélosok alkalmazási elveire és elhárításukra vonatkozó tapasztalatokat egyrészt „A szovjet haderő ismertetése“ c. segédlet, főleg azonban „A folyó háború tapasztalatainak ismertetése“ c. I. sz. segédlet vonatkozó fejezetei ismertetik behatóan. Az

alábbiak ezeknek az ismertetéseknek kiegészítésére szolgálnak.

Az orosz utasítások szerint a páncélosok a vörös haderőben egyrészt mint a gyalogság támogató fegyverei, másrészt mint önálló kötelékek kerülnek alkalmazásra.

A finnek elleni hadjáratban az ú. n. mechanizált kötelékek önálló feladatok megoldását is megkísérelték az elg. szárnyai vagy háta ellen. Azonban a hiányos felderítés, a bizonytalan vezetés, a terep- és időjárási nehézségek, valamint a szívósan és ügyesen harcoló ellenség az eredményt meghíúsította. Hamar jelentkeztek az utánszállítás nehézségei is. A finnek elválták és megsemmisítették a kötelékeket.

A vörös haderő páncélosai nagyrészt szervezetszerűleg gyalog hdt. vagy ho. kötelékébe tartoznak, tehát csupán a gyalogság kísérő fegyverei. Csaknem mindenütt a gyalogsággal a legszorosabb összeköttetésben — neki alárendelve — kerültek alkalmazásra.

Utasításaik a páncélosok alkalmazására nagy teret szentelnek. A pontosan szabályozott és követelt eljárásokat azonban a csapat nagyrészt nem ismeri, de meg túlságosan bonyolultak is.

Az orosz utasítások harcászati követelményei a technikai lehetőségekkel, a vezetés és a csapat teljesítőképességével nincsenek összhangban. Eredmény: kiváló harci szellemű csapat a kérlelhetetlen és fanatikus vezetés mellett, rettenetes veszteséget szenved emberben és anyagban.

Az orosz harcvezetés valószínűleg lemondott a pc. erők tömeges bevetéséről. A kisebb pc. egységeket (3—5—10 hk.) a gyalogság csoportokban nyomon követi, a hk-kon ül vagy sín haladva vontatja velük magát.

El kell vetnünk azt a felfogást, hogy hk. csak ott jöhet, ahol erre a terep legalább ezred-kiterjedésben alkalmas. Ezek a kis hk. kötelékek támadnak a hk. támadásra egyébként nem alkalmas terepen is (erdőtisztások, helységek utcái stb.).

Támadási céljaik egészen közel fekszenek, ezért a küzdők vonalától már pár száz m-re hátrább telepített hk. akadályoknak nem vesszük hasznát.

A hk. típusok keverése kötelékeken belül náluk alapelv. A kis hk. csoportok is (3—5 hk.) különféle hk. típusokból állanak. Ezek támadása ellen a különféle elhárító fegyverek összefogott, észszerű alkalmazása vezet eredményre.

Jelentések szerint az orosz most pc. zlj-akat szervez, amelyek 1 nehéz (KW), 1 közepes (T—34?) és 2 könnyű szd-ból (30 db. T—60 és 5 db. T—34) állanak.

Az orosz páncélosok igen lassan haladnak; tűzüket gyakran már nagy távolságról (2000 m-en felül) megnyitják a felismert vagy sejtett célokra. Ellenséges páncélosokkal szemben — fölényes fegyvereik tudatában — már ugyancsak nagy távolságon felveszik a harcot. **Jobb mozgási képességünk és kedvezőbb megfigyelési viszonyaink kihasználásával nekünk kell meghatároznunk a tűzharc megnyitásához kedvező távolságot.**

Az orosz hk-k terepszakasról-terepszakaszra lassan nyomulnak előre s közben egymásnak tűztámogatást nyújtanak. Még 2 hk-ból álló csoport is így viselkedik. Mivel az orosz hk-ból a figyelés nehéz, az orosz figyelő gyakran a hk. toronyból távesővel figyel. *(Lőjük le!)* A toronyfedelet gyakran nyitva hagyják. *(Magasan ülő lövészek lőjenek bele! Kézigránátot dobjunk bele!)*

Betöréskor a legnehezebb hk-k gyakran megállnak figyelés végett, míg oldalt a könnyű hk-k előretörnek. Ha a nehéz hk. a reátüzelő pct. fegyvert felfedezi, azonnal elindul lehengerelésére. *(Legyenek annak a pct. fegyverek állásai előtt!)*

Más esetben az állásba elsőnek betört nehéz hk. a pct. fegyvereket lefogja, vagy megsemmisíti, mialatt a könnyű hk-k előretörnek. *(Magános hk-kal azonnal támadjunk meg közelharc eszközökkel!)*

Előfordul, hogy a hk-k, rövidre szabott támadási céljaik elérésekor megállnak vagy kiindulási helyükre visszatérnek.

Sok jelentés szerint egyes orosz hk-k a terepen egészen vakon haladnak. Ez a látóberendezésnek a mi gp. tüziunktól való megrongáltságára mutat. *(Legyen szabály: a látóberendezést gp. tűzzel tönkretenni!)*

Az orosz éjjel is támad kis pc. csoportokban. Ehhez fényszóróit, összefogott vakító fénnel alkalmazza. A fényszóró szétlövése igen nehéz; még távesőves puskával érhetjük el a legjobb találatot.

A fényszóró nehéz hk-ra van szerelve. Fénye a pct. fegyverek tüzet kiváltja és magára vonja. Ekkor az oldalt haladó k. hk-k tűz alá veszik a torkolattűz fényéről felfedezett pct. fegyvereket. Ha egy pct. fegyver vagy hasonló cél az orosz fényszóró-hk. fénysávjába kerül, a hk. feléje veszi az irányt, eloltja a fényt és vakon halad a cél lehengerlésére.

Számolnunk kell a jövőben nagyobb pc. tömegek éjszakai előretörésével is.

Páncélvadászok! Pct. fegyvereket soha ne vessünk be egyesével (egyedül), mert az elg. nehéz hk-k már olyan távolságról lekötik, amelyre a pct. fegyver még nem tud hatást elérni. Így könnyen az oldalról támadó könnyű hk-knak esik áldozatul.

4. Robbanótöltet.

3—4 m hosszú rúd végére erősített 3 kg-os töltet. A védőállásban sakkáblaszerűen elhelyezett lövészgödörökben meghúzódó csatárok a közelükbe jutó harcokcsik alá tolják és a rúdhoz erősített elrántó zsinórral robbantják.

5. Harekoesiakna.

Csúszótalpakra erősített több aknából áll. A csúszótalpakat összekötözve a harcokcsik előnyomulási irányára merőlegesen helyezik el és a szélső csúszótalpakról egy-egy kötelet vezetnek egy-egy lövészgödörbe. A harcokcsik közeledtekor a lövészgödörökből a kötelek húzásával akként csúsztatják oldalt az aknákat, hogy a közeledő harcokcsik alá kerüljenek.

6. Puska és géppuska acélmagvas lőszerrel.

A páncéljáróművek látóréseire (periszkópjaira) 200 m távolságból acélmagvas lőszerrel tüzelnek. A csatárok a harcokcsik közeledtekor, a terepet kihasználva rejtőznek. Erre a célra külön keskeny és mély árkokat készítenek, ahonnan térdelve vagy állva lehet tüzelni. Vigyáznak arra, hogy ezek ne legyenek hosszú, egyenes árkok, mert különben a harcokcsik tüzükkel hosszantozhatnák.

A harcokcsik leküzdésére azt az időpontot választják, amikor a harcokcsik az akadályok (természetes akadályok, torlaszok, harcokcsicsapdák, stb.) áthidalásakor sebességüket csökkentik vagy tüzelés céljából megállnak. A célokat egymás között előre elosztják. Ha a harcokcsi a fedezőárokig mégis előrejut és rajta áthalad, akkor fedezik magukat.

7. Táborig tüzérség.

A páncélelhárításban minden ürméretű lövegek részt kell vennie. A páncélelhárító lövegeket nehezen megközelíthető helyen úgy állítják fel, hogy arcból és oldalból közvetlen lövéssel egyaránt tűz alá vehessék a harcokosi akadályba, illetve az előretolt állások erődítéseibe ütköző ellenséges páncélosokat. (Az orosz páncélelhárító lövegek a tüzér fegyvernemhez tartoznak.)

Az oroszok a 45—76 mm-es tüzérséget elsősorban páncélelhárításra alkalmazzák. A közepes és nehéz harcokosik leküzdésére egyes nehéz lövegeket is rendelnek. A tüzérség támogatására katonai térképészeket is alkalmaznak, akiknek feladata egyrészt a terep fontos célpontjainak rögzítése, másrészt tájékozódásra alkalmas, megjelölt tereppontoknak (háromszögelések, stb.) elrombolása.

8. Légvédelmi tüzérség.

Ha nincs légi veszély, orosz előírás szerint az összes légvédelmi löveget páncélelhárításra kell alkalmazni. Felállításukban ugyanaz az elv érvényesül, mint a páncéltörő lövegeknél.

B) Az orosz páncélelhárítás harcéljárása.

Az oroszok a német páncélos erők nagy sikerét annak tulajdonítják, hogy egyrészt az orosz páncéltörő fegyverek felállítási helyeit gyorscsapatokkal és harcokosi egységekkel alaposan felderítik és mielőtt harcokosi-tömegeket döntő támadásra indítanának, a felderített páncélelhárítást előbb leküzdik, másrészt pedig, hogy az orosz páncélelhárítás főellenállási vonalának áttörése után, a mélységi övben már nem

ülköztek szervezett páncélelhárításba s így könnyen előretörhettek.

Ebből a felismerésből kifolyóan az orosz páncélelhárítást is javítani igyekeznek.

Mindenekelőtt nagy súlyt vetnek a páncélosfigyelő és riasztó szolgálat alapos megszervezésére.

A védőállások megválasztásában alapelv lett, hogy a tábori (páncéltörő) és légvédelmi lövegek a főútvonalakra és harcokocsikkal jól járható területekre összpontosítani tudják tüzüket. A páncélelhárító rendszer mélységét azzal növelték, hogy mindenféle űrméretű tüzérségnek feladatává tették az ellenséges harcokocsik és gépesített csapatok megsemmisítését. Ezért, állandó tüzkészültség tartásával, minden pillanatban arra is fel kell készülni, hogy gyorsan tüzelőállást változtathassanak.

Hogy pedig színlelt támadásokkal ne lehessen felderíteni a tüzelőállások helyeit, csak akkor szabad a tüzelést megkezdeni, ha meggyőződtek arról, hogy az ellenség már valóban támadásra indult. Addig az űtegek tüzelőállásának leplezése céljából egyes leplező- (vándor) lövegek, vagy az előretolt állásokban elhelyezett lövegek pontosan szabályozott időközökben és tüzelési sorrendben leadott tűzsorozatokkal űtegállások látszatát keltve igyekeznek az ellenséget megtéveszteni. Amint azután az ellenséges támadás megindul, az egész tüzérség megnyitja tüzét. A legnagyobb tüzfegyelmet követelik meg és nagy súlyt vetnek a különféle lövegek együttműködésére. A tüzérségi tüzet 4—6 km mélységben lépcsőzik és súlyát az előretolt állások és a főellenállási vonal között levő területre vetik, és pedig olyképpen, hogy az a főellenállási vonal előtt oldalozóan érvényesülhessen. Az előretörő gyorscsapatok ellen tervlövessel biztosítják az összefogott tüzet. Amint az ellenség a harcelfőrsők

vonalát elérte, aknavető tömegtüzet igyekeznek rájukzúdítani.

A gyalogság támogatására rendelt tüzérséget akként állítják fel, hogy közvetlen lövéssel küzdhesse le az ellenséges harcocsikat. Ha valamely harcocsi páncélzatát a löveg páncélgránátja nem ütné át, akkor a harcocsi hernyóláncára kell tüzelnie.

Az orosz vezetés tapasztalata szerint a német páncélos és egyéb gyorskötelékek éjjel a falvakban vagy az utakon megállnak. Ebben kedvező alapot vél találni meglepő éjjeli rajtaütések végrehajtásához. E célra külön rohamcsapatokat állítanak össze. Erejük: 1—2 szd., megerősítve önműködő fegyverekkel, kézi-gránátokkal, gyújtópalackokkal, géppuskákkal és könnyű lövegekkel. A rohamcsapat parancsnoka és legénysége egyaránt válogatott, feltétlenül megbízható vörösgárdistákból áll, akik vállalkozó szellemű, merész, testileg és lelkileg kitartó, szívós, erősidegzetű emberek.

A rohamcsapatok feladata: rohamvállalkozások, rajtaütések végrehajtása a sötétség leple alatt, törzsek megsemmisítése, fontos okmányok zsákmányolása, pánikkeltés, foglyok ejtése, fegyverzet és felszerelés megsemmisítése, stb. céljából.

Az éjjeli rohamvállalkozásokat nagy gonddal készítik elő s a titoktartásra igen vigyáznak. (Megalózó nappali felderítés, vezetők kiválasztása a helybeli lakosság köréből.)

A rajtaütést tüzelőkészítés nélkül, csendes szuromnyitámadással kell végrehajtaniok, de a nehéz fegyvereknek és tüzérségnek is készen kell állniok arra, hogy szükség esetén támogathassák a vállalkozást.

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84709896

DR

